

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Bijlage 1

Voortgang Brede Schuldenaanpak

Actielijn 1: preventie en vroegsignalering

De aanpak van de schuldenproblematiek begint met voorkomen dat schulden ontstaan. Diverse partijen ontwikkelen programma's of nemen maatregelen die daaraan bijdragen. Schulden kunnen worden voorkomen als mensen meer overzicht hebben over hun financiën. Wijzer in geldzaken en NIBUD bieden ondersteuning op dat terrein. Vroegsignalering is een belangrijk instrument om problematische schulden te voorkomen en een robuust onderdeel van de gemeentelijke schuldhulpverlening. De wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) versterkt de basis daarvoor. Woningverhuurders, zorgverzekeraars en het CAK, energiebedrijven en drinkwaterbedrijven krijgen de mogelijkheid om eenmalige betalingsachterstanden te melden bij de gemeente, met als doel de vroegsignalering van schulden. Ook publieke en private schuldeisers zetten steeds meer in op vroegsignalering van betalingsachterstanden. Om effectief maatregelen te nemen om schulden aan te pakken zijn cijfers nodig over het ontstaan en de achtergronden ervan. Het CBS werkt daaraan. Hieronder ga ik nader in op een aantal maatregelen uit actielijn 1.

Voorkomen dat schulden ontstaan

Campagne Kom uit je schuld

Mensen met schulden worden vaak door schaamte en een ontbrekend probleembesef ervan weerhouden om (tijdig) hulp te zoeken. Ze schamen zich voor hun financiële situatie en durven daar niet het gesprek over aan te gaan. Financiële problemen lopen zo uit de hand. Om dit taboe te doorbreken ben ik in mei 2019, in samenwerking met de leden van het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak, de campagne 'Kom uit je schuld' gestart. In deze campagne staan de verhalen van ervaringsdeskundigen, de ambassadeurs, centraal. De 'coming out' over hun schuldprobleem bleek de eerste stap op weg naar een oplossing. Hierdoor kwamen ze in contact met de juiste instanties en waren in staat om – soms na een langdurig gevecht – weer op eigen benen te staan. De campagne moedigt andere mensen aan om hetzelfde te doen: praat erover met je omgeving. Daarnaast heeft de campagne als doel om kennis over de aanpak van de schuldenproblematiek voor professionals te ontsluiten.

De campagne is zo opgebouwd dat gemeenten, maar ook andere partijen van het samenwerkingsverband, de campagne kunnen overnemen en via hun eigen kanalen kunnen uitdragen. Ik zie dat dit in 2019 al veelvuldig is gebeurd. Mijn ambitie is om nog meer gemeenten en instanties te laten deelnemen aan 'Kom uit je schuld'. Daarom zijn er vier regionale bijeenkomsten gehouden om gemeenten te informeren over de mogelijkheden en enthousiast te maken om gebruik te maken van het campagnemateriaal.

Door de uitbraak van het coronavirus en de gevolgen voor onder andere de werkgelegenheid kunnen mensen acuut in ernstige financiële problemen terechtkomen, waardoor zij rekeningen niet meer kunnen betalen. Het is ook in die gevallen belangrijk dat mensen in geval van (dreigende) ernstige financiële problemen tijdig het gesprek aangaan met hun schuldeisers dan wel tijdig hulp zoeken. Voorlopig krijgt de communicatie over de coronacrisis voorrang. De komende periode zal ik bezien op welke wijze de campagne ook aandacht kan besteden aan deze problematiek.

'Kom uit je schuld' in Rotterdam

Ook de gemeente Rotterdam heeft de campagne 'Kom uit je schuld' omarmd. In november en december 2019 was de campagne zichtbaar in heel Rotterdam. Speciaal voor Rotterdam zijn eigen campagne middelen ontwikkeld. Om de herkenbaarheid voor de Rotterdammers te vergroten, is daarbij gebruik gemaakt van een eigen Rotterdamse 'ambassadeur': Donovan Felter, een jongere met een mooi, krachtig verhaal. In november en december 2019 werd er intensief campagne gevoerd op social media, reed er een 'Kom uit je schuld'-tram door de stad, hingen overal posters en konden Rotterdammers naar het theaterprogramma 'Zomaar een straat' – een voorstelling gemaakt en uitgevoerd door ervaringsdeskundigen. De campagne 'Kom uit je schuld' is ondersteunend aan de nieuwe Rotterdamse aanpak van schuldhulpverlening: 'Reset', op weg naar een schuldenvrije generatie Rotterdammers.

Wijzer in geldzaken

Wijzer in geldzaken stimuleert financiële educatie in het primair en voortgezet onderwijs en mbo, zodat kinderen en jongeren vroeg leren omgaan met geld en bewuste keuzes leren maken. Dit gebeurt via de Week van het geld en via het aanbieden van lesmaterialen via www.geldlessen.nl. Ook helpt Wijzer in geldzaken consumenten om zich voor te bereiden op 'life events', via de website www.wijzeringeldzaken.nl, sociale media en evenementen (zoals de pensioen3daagse). De website is het afgelopen jaar drie miljoen keer geraadpleegd. Via het project financieel fitte werknemers' (www.financieelfitewerknemers.nl) worden werkgevers gestimuleerd om personeel met geldzorgen naar hulp te verwijzen. De website is het afgelopen jaar ruim 70.000 keer bekeken. Ook wordt extra aandacht besteed aan financieel kwetsbare groepen, zoals laaggeletterden en mensen met een wisselend inkomen. Hierbij wordt vanuit verschillende projecten van Wijzer in geldzaken actief samengewerkt met andere organisaties, gemeenten en werkgevers. Tenslotte maakt Wijzer in geldzaken een plan om groepen die kwetsbaar zijn voor de financiële gevolgen van de coronacrisis te ondersteunen.

Ondersteuning kwetsbare groepen met geldzorgen

Een financieel kwetsbare groep zijn alleenstaande moeders en hun kinderen², zij lopen risico op financiële problemen en armoede. Daarom is inzet op economische zelfstandigheid zo belangrijk. Om (toekomstige) ouders te helpen bij het maken van een financieel bewuste keuze hebben WOMEN Inc. en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) de WerkZorgBerekenaar ontwikkeld. Hiermee kunnen stellen uitrekenen wat de financiële gevolgen zijn van hun ideale werk-zorgverdeling. Momenteel maken ouders vaak keuzes op basis van onvolledige financiële informatie en/of foutieve aannames. De WerkZorgBerekenaar laat zien dat het voor beide partners loont om te blijven werken. Daarbij is het niet altijd het meest gunstig als de minstverdienende partner minder gaat werken.

Ook jongeren zijn een kwetsbare groep. Veel aandacht van gemeenten gaat uit naar preventie en vroegsignalering specifiek gericht op de groep jongvolwassenen, bijvoorbeeld via Apps als Monnie, Get a Grip, en Kwikstart.³ Speciale zorg is nodig voor jongeren met een licht verstandelijke beperking en voor (ex) dak- en thuisloze jongeren. Waar preventie en vroegsignalering te laat komen, is maatwerk in de ondersteuning van belang. Verschillende gemeenten hebben specifiek op jongvolwassenen toegeruste schuldhulpverleningstrajecten ontwikkeld, waarbij zij toch door kunnen met hun studie of opleiding.

Binnen het Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren hebben de staatssecretaris van VWS en ik Divosa opdracht verleend om in 14 pilotgemeenten nader uit te werken hoe gemeenten binnen de grenzen van de Participatiewet meer maatwerk kunnen bieden aan deze groep. Hierbij zijn zowel beleidsmakers als uitvoerders binnen de gemeenten betrokken. Zo streven we er samen naar dat gemeenten de ruimte die de huidige wet- en regelgeving biedt voor dak- en thuisloze jongeren, optimaal benutten en (verdere) escalatie van financiële problematiek voorkomen wordt. Er komt een handreiking uit voort met concrete handvatten voor gemeenten dit maatwerk uit te voeren. Deze handreiking wordt naar verwachting deze zomer opgeleverd en breed met gemeenten gedeeld.

Het Kamerlid Wörsdörfer (VVD) heeft de regering per motie⁴ verzocht om in gesprek te gaan met MKB-Nederland om te kijken op welke manier ondernemers het beste schulden kunnen voorkomen bij klanten, op goede wijze schulden kunnen incasseren en werknemers met schulden kunnen ondersteunen. Ik neem dit verzoek graag ter harte: juist de Brede Schuldenaanpak gaat uit van samenwerking tussen vele partijen. Een goed voorbeeld daarvan is de hiervoor al genoemde website Financieel Fitte Werknemers van Wijzer in geldzaken. En in samenwerking met MKB-Nederland is in het najaar van 2019 een campagne afgekondigd waarbij schuldeisers - nog voordat het wetsvoorstel Kwaliteit incassodienstverlening in werking is getreden - zijn geweest op het belang om met betrouwbare incassobureaus in zee te gaan.⁵ Dat belang is door de coronacrisis niet minder groot geworden. Daarnaast zal ik ook in de toekomst graag kijken hoe ik MKB-Nederland kan betrekken bij de Brede Schuldenaanpak. Vanuit het kabinet is er op dit moment natuurlijk overleg met MKB-Nederland en andere relevante partijen over alle maatregelen die genomen worden vanwege de coronacrisis.

¹ Financieel fitte werknemers is een initiatief van Wijzer in geldzaken, het ministerie van Financiën, het ministerie van Sociale Zaken en werkgelegenheid, het Nibud, Divosa (vereniging van leidinggevenden in het sociaal domein) en de NVVK (brancheorganisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren)

² <https://www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp-Eenoudergezin>

³ Zie resp. <https://www.monnieapp.nl/> (ontwikkeld door Garage2020); <https://humanitas-getagrip.nl/> (ontwikkeld door Humanitas voor jongeren met een licht verstandelijke beperking); <https://www.kwikstart.nl/> (ontwikkeld door St. Kinderperspectief voor jongeren die 18 worden).

⁴ Kamerstukken II 2019-2020, 35300-XV nr. 41

⁵ <https://www.mkb.nl/nieuws/incasso-nodig-weet-wie-je-inhuurt>

Vroegsignalering

Impuls voor vroegsignalering

Met de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wordt goed geregeld wie met wie welke persoonsgegevens uitwisselt bij schuldhulpverlening. Deze juridische duidelijkheid levert een impuls op voor de vroegsignalering van schulden: mensen met schulden worden in een zo vroeg mogelijk stadium bereikt, als de problemen nog niet zijn geëscaleerd en eenvoudiger hulp volstaat. Het wetsvoorstel is op 10 maart jl. aangenomen door uw Kamer en ligt nu voor behandeling in de Eerste Kamer. Publicatie van de wet en van het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening wordt medio dit jaar voorzien. Beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2021. Woningverhuurders en gemeenten zetten vroegsignalering in om huissuitzettingen te voorkomen, evenals de laatstekanscuratele, waarvoor de leden Peters (CDA) en Kuzu (DENK) per motie aandacht hebben gevraagd.⁶ Over deze ontwikkelingen informeerde ik uw Kamer recent naar aanleiding van de moties die in vervolg op het AO armoede- en schuldenbeleid zijn aangenomen.⁷ Met de uitkomsten van het CBS-onderzoek 'Huishoudens in de rode cijfers' kunnen we straks de ontwikkeling van het aantal mensen met schulden nauwgezet volgen.

Extra middelen armoede en schulden: veel aandacht voor vroegsignalering

Het kabinet heeft vanaf 2018 voor een periode van drie jaar 80 mln. extra beschikbaar gesteld voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede in het bijzonder onder kinderen. Met de VNG heb ik afgesproken dat het merendeel van de middelen (90 procent) via een decentralisatie-uitkering beschikbaar zal worden gesteld aan gemeenten. 17% van de gemeenten zet de extra middelen in 2020 volledig in voor schuldhulpverlening en 34% voor een combinatie van schuldhulpverlening en armoedebestrijding. Meest genoemde besteding is vroegsignalering van schulden, gevolgd door het versterken van schuldhulpverlening. De andere gemeenten zetten de middelen overwegend in voor armoedebestrijding, in het bijzonder onder kinderen. Deze inzichten zijn vergelijkbaar met 2019, en dat betekent dat schuldhulpverlening en in het bijzonder vroegsignalering op lokaal niveau nu voor het tweede jaar een impuls krijgt.

Vroegsignalering door hypotheekverstrekkers

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening op 5 maart jl. heb ik toegezegd de uitwisseling van gegevens door hypotheekverstrekkers over achterstanden bij de betaling van hypotheek te agenderen op een bijeenkomst van het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak (SBS). Als gevolg van de coronacrisis zijn er nog geen bijeenkomsten van SBS gepland. Als alternatief heeft overleg plaatsgevonden met de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en de NVVK over vroegsignalering van schulden door banken en een mogelijk experiment met de uitwisseling van hypotheekachterstanden. De NVB bespreekt dit nu eerst verder met haar achterban. Ik zal uw Kamer te zijner tijd over de uitkomsten daarvan informeren.

Vroegsignalering landt in Nederland

In het project 'Vroegsignalering schulden landt in Nederland' ontwikkelen schuldhulpverleningsorganisatie PLANgroep, de gemeenten Amsterdam en Nijmegen, Assessor en Bureau EV een standaardmethodiek om schulden in een vroeg stadium op te sporen en mensen met schulden te ondersteunen. Deze organisaties zijn koplopers binnen de vroegsignalering in Nederland. Inmiddels hebben meer dan 100 gemeenten zich aangesloten. Ook energiebedrijven, woningcorporaties, waterleveranciers en zorgverzekeraars doen mee. De NVVK en Divosa ondersteunen. Door best practices te delen kan iedere gemeente snel aan de slag met vroegsignalering. Dit levert een enorme tijdsbesparing op. Ook wordt een meetinstrument ontwikkeld en gaan gemeenten actief aan de slag met de 'community vroegsignalering' van de NVVK. Op dit forum wordt informatie uitgewisseld en kunnen gemeenten meedenken en mee ontwikkelen.

⁶ Kamerstukken II 2019-2020, 24 515 nr. 513

⁷ Kamerstukken II 2019-2020, 24 515 nr. 528

Initiatieven beheer inkomsten en uitgaven

Tijdens het Voortgezet AO Armoede en Schuldenbeleid op 14 november 2019 heb ik toegezegd uw Kamer voor de zomer te informeren over de potentie van de verschillende initiatieven op het gebied van beheer van inkomsten en uitgaven. Met SchuldenlabNL is gekeken naar de mogelijke opschaalbaarheid van de initiatieven.

Een goed overzicht en beheer van inkomsten en uitgaven kan helpen om te voorkomen dat schulden ontstaan of groter worden. Diverse partijen hebben de afgelopen tijd initiatieven ontplooid op dit terrein, die globaal onder te verdelen zijn in twee soorten. Er zijn platforms ontwikkeld om mensen met schulden in contact te brengen met hulpverleners die ondersteuning op maat kunnen bieden. En er zijn apps ontwikkeld die mensen met (beginnende) schulden kunnen helpen om hun inkomsten en uitgaven eenvoudiger te beheren, al dan niet met ondersteuning van een hulpverlener. Een aantal van de initiatiefnemers is met elkaar aan het verkennen of samenwerking mogelijk is en hoe die vorm kan krijgen. SchuldenlabNL is hierbij nauw betrokken. Ik vind het een goede ontwikkeling dat verschillende partijen de onderlinge samenwerking onderzoeken en dat het aanbod van ondersteunende initiatieven wordt gestroomlijnd. Aandacht voor privacy is hierbij van belang. Het is aan de betrokken partijen om verdere stappen in deze richting te zetten. Ik zal de ontwikkelingen op dit terrein de komende tijd blijven volgen.

Huishoudens in de rode cijfers

Het CBS voert momenteel onderzoek uit naar de omvang, achtergronden en de ontwikkeling van de schuldenproblematiek in Nederland. Hiervoor maakt het gebruik van diverse databronnen waarin betalingsachterstanden zijn geregistreerd, waaronder de Belastingdienst, het CJIB, DUO, het CAK en het Bureau Kredietregistratie (BKR). SZW heeft het CBS daarnaast gevraagd om risicogroepen te identificeren: welke groepen huishoudens hebben de grootste kans om geregistreerde problematische schulden te ontwikkelen en hoe groot zijn die groepen? Het huidige onderzoek beslaat de periode van 2015 tot en met 2018 en zal tweejaarlijks worden herhaald.

Eerder heb ik uw Kamer gemeld de resultaten van dit onderzoek in het voorjaar van 2020 te verwachten.⁸ Hierin is vertraging opgetreden. De levering van brondata door partijen heeft meer tijd gekost dan gepland, en ook voor de opheldering van onduidelijkheden in de databronnen is meer tijd nodig dan voorzien. Naar verwachting rondt het CBS dit onderzoek in augustus van dit jaar af. Ik informeer uw Kamer zodra de resultaten beschikbaar komen.

⁸ Kamerstukken II 2018-2019, 24 515 nr. 489

Actielijn 2: ontzorgen en ondersteunen

Als mensen toch (problematische) schulden krijgen moeten ze geholpen worden om hun schulden op z'n minst weer beheersbaar te maken. Het moet hen duidelijk zijn waar ze terecht kunnen en waar ze op kunnen rekenen als ze om ondersteuning vragen. Dat vraagt om een toegankelijke, kwalitatief goede schuldhulp, om vakmanschap en eenduidigheid in de uitvoering. Instrumenten als een aflospauze kunnen daarbij ondersteunend zijn. Als de minnelijke fase geen oplossing biedt, is een soepele doorstroming naar de wettelijke schuldsanering nodig.

Daaraan wordt gewerkt, onder meer door de ontwikkeling van het kwaliteitskader en een basisnorm voor schuldhulpverlening, de inzet van vrijwilligers en het voorgestelde adviesrecht voor gemeenten bij schuldenbewind. Hierna ga ik nader in op een aantal maatregelen uit actielijn 2.

Stand van zaken IBP

Binnen het Interbestuurlijk programma (IBP) werken het kabinet, de VNG, Divosa, NVVK, zes Manifestpartijen en een aantal gemeenten de afspraken die zijn gemaakt over het voorkomen en oplossen van problematische schulden nader uit. In dit kader worden diverse trajecten door het IBP ondersteund. De actie-agenda richt zich op de toegang en verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening, vroegsignalering, preventie en sociale incasso. De samenhang met andere initiatieven wordt gezien en bekeken wordt waar de verschillende initiatieven elkaar kunnen versterken. Relevante acties die zijn afgerond, zijn onder andere vaststelling van bestuurlijke uitgangspunten schuldhulpverlening door de VNG, de vergroting van de bekendheid van (de voordelen van) saneringskredieten bij gemeenten en andere relevante partijen en de afspraak met de VNG, Raad voor de rechtspraak en verenigingen van bewindvoerders over een landelijk platformoverleg schuldenbewind.

Kwaliteitskader schuldhulpverlening

In 2020 en 2021 gaan gemeentelijke kredietbanken, afdelingen schuldhulpverlening en instellingen die in opdracht van gemeenten schuldhulp geven zich laten toetsen aan het kwaliteitskader schuldhulpverlening. Met subsidie van SZW ontwikkelt de NVVK het keurmerk schuldhulpverlening, inclusief de organisatie van een onafhankelijke auditor. Hiermee wordt mede uitvoering gegeven aan de motie van het lid De Lange c.s.⁹ Door de coronacrisis verwachten we dat een groter aantal mensen schuldhulpverlening nodig heeft, hetgeen kwaliteitsborging van de hulp nog belangrijker maakt. De NVVK levert al veel langer een belangrijke bijdrage aan kwaliteitsborging met gedragscodes en modules voor de verschillende vormen van schuldienstverlening. Het nieuwe kwaliteitskader gaat actualiseren en integreren langs verschillende lijnen: 1) de klant centraal; 2) de basisnorm voor de verschillende vormen van hulp waarop iedereen kan rekenen; 3) kwaliteitseisen voor laagdrempelige toegang tot hulp en passende hulp voor de diversiteit aan mensen met schulden, zoals laaggeletterden en zzp'ers. Onderdeel van de vereiste kwaliteit is ook dat schuldhulpverleners deelnemen aan landelijke afspraken met schuldeisers over collectief schuldregelen en digitale communicatie. De wijziging van de Wgs faciliteert dit door het uitwisselen van gegevens, en daarmee schuldregelen, makkelijker en sneller te maken.

Professionalisering en vakmanschap

Cruciaal voor de kwaliteit van schuldhulpverlening is dat de organisaties lerende praktijken zijn. Fase 2 van het programma Schouders Eronder, die loopt tot 1 juli 2021, versterkt het vakmanschap van schuldhulpverleners en stimuleert gemeenten en instellingen voor schuldhulpverlening te innoveren. In werkplaatsen met lokale professionals en leernetwerken met hulpverleners uit verschillende delen van Nederland, wordt geleerd door te doen met ondersteuning van deskundigen op

Geldzaken070 en Geldfit

Geldzaken070, een initiatief van de gemeente Den Haag, heeft als doel meer mensen met financiële vraagstukken vroegtijdig te verbinden met de juiste ondersteuners, zodat geldzaken geen geldzorgen worden.

Bij Geldzaken070 zijn diverse publieke en private organisaties aangesloten die een relatie met de burger hebben en die mogelijke financiële vragen signaleren, maar daarbij geen ondersteuning kunnen bieden. In dat geval kunnen ze de burger vragen of hij/zij ondersteuning wil en hen vervolgens aanmelden bij Geldzaken070.

Geldzaken070 zorgt voor overzicht, biedt direct hulp en zorgt daarna dat de burger in contact komt met een organisatie die vervolgondersteuning op maat kan bieden. Burgers kunnen daarnaast door verschillende organisaties digitaal verwezen worden naar Geldfit.nl, een online instrument om mensen met financiële problemen laagdrempelig door te verwijzen naar hulp. Op deze manier kunnen meer mensen beter en sneller worden geholpen.

Deze werkwijze wordt in 2020 beproefd in een pilot en zal daarna overgaan in een langdurig dienstverleningsconcept.

⁹ Kamerstukken II 2018-2019, 24 515 nr. 480

de thema's arbeidstoeleiding en schulden en zelfstandigen met schulden. De verkiezing van de Schuldhulpverlener van het Jaar begint een traditie te worden. De verkiezing zet de uitvoering op een podium en vergroot de beroepstrots. Ook benadrukt de verkiezing het belang van investeren in kennis en in je eigen ontwikkeling. De nieuwe leergang op masterniveau, in samenwerking met de Hanzehogeschool, Hogeschool Saxion en de Hogeschool van Amsterdam, die de schuldhulpverlener opleidt tot expert en innovator op de werkvloer is een ander mooi voorbeeld. Na een succesvolle pilotgroep te hebben gedraaid, is de opleiding vanaf september 2020 breed opengesteld voor schuldhulpverlenende uitvoerders die zich verder willen bekwamen.

Saneringsfonds

Tijdens het debat met uw Kamer op oktober 2019 is gesproken over verschillende initiatieven om een landelijk saneringsfonds in te richten. Gesprekken met partijen en ontvangen informatie hebben duidelijk gemaakt dat de initiatieven elkaar niet in de weg zitten. Zij zijn verschillend van karakter. Enerzijds gaat het om het voorstel van onder meer de NVVK om een landelijk waarborgfonds in te richten, om de inzet van saneringskredieten door gemeenten te bevorderen. Anderzijds betreft het een voorstel van vereniging SchuldhulpMaatje Nederland om samen met andere partijen een preventie-doorstartfonds met een meer publiek-privaat karakter in te richten dat zich richt op hulpverlening aan mensen die niet voor schuldhulpverlening in aanmerking komen. Betrokken partijen verkennen vanuit hun rol en verantwoordelijkheden de mogelijkheden om de voorstellen verder te brengen. Ik ben benieuwd naar de uitkomsten daarvan en blijf graag daarover met hen in gesprek.

Stand van zaken vrijwilligers

De Alliantie van Vrijwilligersorganisaties in de schuldhulp, waarin Humanitas, Leger des Heils, het Landelijk Stimuleringsnetwerk Thuisadministratie (LSTA), het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN), stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland (IOT) en SchuldhulpMaatje zijn verenigd, is in de tweede helft van 2019 gestart met de uitvoering van het masterplan landelijk netwerk van vrijwilligersprojecten. Dit plan legt een basis voor een duurzame onderlinge samenwerking en voor de inzet van kwalitatief goede vrijwilligers. Partijen werken hard aan de uitwerking van de verschillende deelprojecten. De uitvoering van de deelprojecten, waaronder verbetering van de samenwerking, het uitbreiden en versterken van locaties en de toeleiding, komt op stoom en wordt conform planning uitgevoerd. De verwachting is dat het uitbreken van de coronacrisis wel tot enige vertraging zal leiden. Ik zal de motie van het lid Peters (CDA)¹⁰ waarin de regering wordt verzocht om met gemeenten in gesprek te gaan en periodiek overleg tussen gemeenten en organisaties over schuldpreventie te bevorderen, zoals aan uw Kamer toegezegd tijdens een bestuurlijk overleg onder de aandacht van de VNG brengen.

SchuldenlabNL

SchuldenlabNL is een publiek/private samenwerking gericht op gezamenlijke aanpak van de schuldenproblematiek in Nederland. Hiertoe worden verschillende initiatieven gebundeld en wordt er voor gezorgd dat bewezen effectieve aanpakken landelijk worden opgeschaald, zodat gemeenten en andere partijen niet steeds het wiel hoeven uit te vinden. Afgelopen jaar heeft SchuldenlabNL belangrijke stappen voorwaarts gezet. Het aantal partners neemt toe. Dat geldt ook voor het aantal gemeenten dat zich committeert aan één of meer van de vier aanpakken die door SchuldenlabNL landelijk worden opgeschaald: de Nederlandse schuldhulprouwe, collectief schuldregelen, doorbraakmethode (Sociaal Hospitaal) en het jongerenperspectieffonds.

Het was de bedoeling dat het commitment tot uitdrukking werd gebracht door ondertekening van een pact. Door de uitbraak van de coronacrisis heeft dit helaas geen doorgang kunnen vinden. Dit betekent echter niet dat partijen stilzitten. Onverminderd worden in gezamenlijkheid stappen gezet op weg naar een schuldzorgenvrij Nederland. Ik onderschrijf, met Hare Majesteit de Koningin en vele andere partijen, deze aanpak van harte.

Aansluiting minnelijk wettelijk

De minister voor Rechtsbescherming en ik zullen uw Kamer separaat informeren over de stappen die genomen worden om de aansluiting tussen de minnelijke schuldhulpverlening en de wettelijke schuldsanering (Wsnp) te verbeteren. Ik heb dit toegezegd in de brief in reactie op het rapport 'Aansluiting gezocht!'.¹¹ Vanwege de huidige coronacrisis loopt dit enige vertraging op. Daarom kunnen we uw Kamer niet in het voorjaar informeren, maar streven we ernaar dat in de zomer van dit jaar doen. Graag deel ik al met u dat er mooie stappen zijn gezet. Zo is een goede werksessie gehouden over samenhang en samenwerking in het stelsel van schuldhulpverlening. Op basis daarvan zal gekeken worden wat er mogelijk is om beter samen te werken. Bureau Wsnp (onderdeel van de Raad voor Rechtsbijstand) heeft daarnaast een Quick Scan uitgevoerd naar

¹⁰ Kamerstukken II 2019-2020 35 316, nr. 14

¹¹ Kamerstukken II 2018-2019 24515, nr. 492

de toegankelijkheid van de Wsnp. De Raad heeft hiervoor geput uit eerder onderzoek en uit het visiedocument Schuldenproblematiek en Rechtspraak (<https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/visiedocument-schulden.pdf>). Deze zomer zal ik u naast het vervolg op deze acties, tevens informeren over de uitkomsten van het onderzoek naar de medewerking van schuldeisers aan minnelijke schuldregelingen en de mogelijkheid van een reactietermijn.¹² Dit onderzoek bevindt zich nu in de afrondende fase.

Schuldenbewind

Adviesrecht

Op 1 april jl. hebben de minister voor Rechtsbescherming en ik het wetsvoorstel adviesrecht voor gemeenten bij schuldenbewind bij uw Kamer ingediend.¹³ Dit wetsvoorstel beoogt gemeenten in staat te stellen hun regierol bij schuldhulpverlening beter te vervullen en bij te dragen aan de samenwerking tussen gemeenten, bewindvoerders en rechtbanken. Gemeenten krijgen het recht om advies uit te brengen over de voortzetting van schuldenbewind. Als gemeenten bij de rechtbank aangeven advies te willen uitbrengen ('opt in') ontvangt de gemeente drie maanden na de instelling van het bewind de boedelbeschrijving en het plan van aanpak van de bewindvoerder en heeft de gemeente vier weken om advies uit te brengen. Langs deze weg kan de gemeente bijvoorbeeld aanbieden op een andere (minder ingrijpende) manier ondersteuning te geven. Op deze manier draagt het voorstel eraan bij dat voor mensen met problematische schulden de meest passende vorm van ondersteuning wordt gevonden. Daarnaast regelt het voorstel dat schuldenbewinden uitsluitend nog voor bepaalde tijd kunnen worden ingesteld. Dit draagt eraan bij dat schuldenbewinden niet langer duren dan nodig.

Landelijk platformoverleg schuldenbewind

Naar aanleiding van de evaluatie van de Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap uit 2018 en de voorbereiding van het wetsvoorstel hebben de ministeries van JenV en SZW stakeholderbijeenkomsten georganiseerd. Daar hebben de stakeholders de behoefte geuit om regulier gezamenlijk overleg tussen rechtspraak, de VNG/gemeenten en verenigingen van bewindvoerders. De minister voor Rechtsbescherming en ik hebben deze wens van de praktijk besproken tijdens een bestuurlijk overleg met de stakeholders op 4 maart jl. Wij ondersteunen het belang van een landelijk platformoverleg: onderlinge afstemming en het gebruik maken van ieders expertise is nodig om de meest passende vorm van ondersteuning te vinden voor mensen met financiële problemen. Platform³¹ heeft in opdracht van het ministerie van SZW onderzocht hoe dit overleg volgens de stakeholders vorm zou moeten krijgen. Ik ben bereid de opstartperiode van dit overleg te faciliteren. Een eerste overleg wordt georganiseerd zodra de omstandigheden dit toelaten.

Kwaliteit bewind

Tijdens het bestuurlijk overleg is ook de verdere verbetering van de kwaliteit van bewindvoerders besproken. Aanleiding hiervoor was voornoemde wetsevaluatie. Uit de evaluatie blijkt dat de in 2014 geïntroduceerde kwaliteitseisen voor bewindvoerders breed door de praktijk worden ondersteund. Wel wordt branchebreed opgemerkt dat het bij de eisen ontbreekt aan een meer inhoudelijke toets van vaardigheden en competenties van bewindvoerders. Tijdens stakeholderbijeenkomsten is besproken hoe invulling kan worden gegeven aan een dergelijke toets. Naar aanleiding van de motie van de leden Raemakers (D66) en Peters (CDA)¹⁴ is daarbij de vraag betrokken of bijvoorbeeld een keurmerk voor bewindvoerders een bijdrage zou kunnen leveren aan kwaliteitsbevordering. Tijdens het bestuurlijk overleg hebben de Raad voor de rechtspraak, verenigingen van bewindvoerders en VNG afgesproken gezamenlijk te verkennen of een specifieke opleiding voor bewindvoerders verplicht kan worden gesteld. De minister voor Rechtsbescherming en ik waarderen de bereidheid van deze partijen om hierin gezamenlijk op te trekken. Ik zal uw Kamer over de uitkomsten van de verkenning informeren, zoals toegezegd tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening op 5 maart jl.

Afloopspauze

De motie van de leden Van Weyenberg (D66) en Nijboer (PvdA) vraagt mensen die schulden aan het afbetalen zijn af en toe een pauze te geven om een extra uitgave te kunnen doen.¹⁵ Om meer zicht op de praktijk van afloopspauzes te krijgen is een enquête onder schuldhulpverleners gehouden.¹⁶ Afloopspauzes kunnen worden gegeven, maar worden in de praktijk weinig gevraagd en weinig gegeven. Schuldhulpverleners reserveren geld van hun cliënten om schuldeisers te betalen. Als er iets meer is gereserveerd, kan dat gebruikt worden voor een pauze.

¹² Kamerstukken II 2019-2020 24 515, nr. 514 in combinatie met nr. 515 en nr. 520

¹³ Kamerstukken II 2019-2020 35 428

¹⁴ Kamerstukken II 2017-2018 24 515, nr. 436

¹⁵ Kamerstukken II 2019-2020, 24 515 nr. 507

¹⁶ <https://www.nvvk.nl/k/n235/news/view/10566/3481/afloopspauze-onbekend-wel-bemind-weinig-toegepast.html>

Schuldeisers verlenen meestal uitstel als er een probleem is. Cliënten willen vaak bij de start van de hulpverlening uitstel om de stress te verminderen. Opvallend is dat de meerderheid van de schuldhulpverleners de mogelijkheid van een aflospauze niet kent en een minderheid staat er positief tegenover. Zorg is dat het de schuldregeling vertraagt of bemoeilijkt. Aflospauzes passen bij het (wetenschappelijke) inzicht dat het centraal stellen van de cliënt de hulpverlening effectiever maakt. Er is geen bestaande wet- en regelgeving die aflospauzes belemmert. Nieuwe regelgeving die een recht op een aflospauze creëert, zou de flexibiliteit om voor de cliënt de best passende oplossing te vinden, kunnen beperken. Het is wel goed de mogelijkheid van een aflospauze meer onder de aandacht te brengen. De NVVK deelt deze lijn en zal de komende tijd de aflospauze in publicaties en bijeenkomsten aan de orde stellen.

Wanbetalers zorgpremie en de ‘challenge’

Het aantal wanbetalers zorgpremie is met 40% gedaald, van 325.000 personen (2015) tot 195.000 personen (april 2020). De belangrijkste oorzaak van de uitstroom is het afspreken van een betalingsregeling, waardoor een verzekerde direct weer de normale premie betaalt. Zorgverzekeraars benaderen verzekerden actief en bieden maatwerk waar nodig. De laatste jaren zijn er verschillende verbetermaatregelen genomen, zoals een uitstroomregeling voor onder bewind-gestelden, het achterwege laten van de eindafrekening bestuursrechtelijke premie en het beschikbaar stellen van de lijst wanbetalers aan gemeenten. De lijst wanbetalers blijkt een waardevolle bron voor schuldhulp. Naar aanleiding van de evaluatie van de wanbetalersregeling heeft de minister voor Medische Zorg uw Kamer op 13 december 2019 geïnformeerd over de uitkomsten en vervolgstappen.¹⁷

De ‘Challenge’

In 2019 heeft de Ombudsman Amsterdam in samenwerking met de gemeente Amsterdam actieonderzoek uitgevoerd door een groep mensen met langdurige en problematische schulden, via de CAK lijst (wanbetalers zorgverzekering), actief op te zoeken en vervolgens perspectief te bieden op een schuldenzorgvrij bestaan.¹⁸ Zij hebben met dit onderzoek laten zien dat de CAK lijst een belangrijke vindplaats is voor mensen met schulden die nog niet in beeld zijn bij gemeenten. En dat deze groep vaak te maken heeft met problemen op meerdere leefgebieden die een samenhangende aanpak vergen. De gemeenten Amsterdam, Den Haag, Haarlem, Nijmegen en Arnhem gaan in 2020 samen met de ministeries van SZW en VWS en andere partners uit het SBS aan de slag met deze uitdaging (challenge). De gemeenten gaan op basis van analyse van diverse bestanden, waaronder die van het CAK, bepalen welke extra doelgroep zij willen gaan bereiken en welk aanbod zij voor deze groep willen ontwikkelen. Wat is nodig op de verschillende leefgebieden om deze mensen een schuldenzorgvrij perspectief te bieden. Door effectonderzoek en door te leren van elkaars aanpak kan op basis van deze lokale challenges een grotere groep mensen met problematische schulden worden geholpen. Ook hier geldt dat de coronacrisis van invloed is op het tempo waarmee gemeenten aan de slag zijn met deze uitdaging.

Complexiteit inkomensvoorzieningen

Veel burgers ervaren inkomensvoorzieningen zoals de toeslagen als ingewikkeld en belastend. In 2019 is het interdepartementaal beleidsonderzoek toeslagen (ibo) uitgevoerd. Daarin zijn mogelijke verbeteringen op dit terrein onderzocht. Het onderzoek is enerzijds gericht op verbeteringen binnen de bestaande toeslagensystematiek en anderzijds op mogelijkheden voor een meer fundamentele stelselwijziging.

Specifiek is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om het aantal en de hoogte van terugvorderingen te beperken en niet-gebruik te verminderen. Op die manier zou het ontstaan van betalingsproblemen of toeslagschulden ook zo veel mogelijk voorkomen moeten worden.

Deelrapport 1, met verbetervoorstellen binnen het bestaande stelsel, is in november 2019 aan uw Kamer gezonden.¹⁹ En op 30 april jl. is ook deelrapport 2, met alternatieven voor het toeslagenstelsel en de kabinetsreactie op beide delen aan uw Kamer aangeboden.²⁰

Bij de aanpak van schuldenproblematiek en complexiteit van de inkomensvoorzieningen is toenemende aandacht voor het doenvermogen van burgers. In de kabinetsreactie op het WRR-rapport “Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op zelfredzaamheid”, is de doenvermogenstoets geïntroduceerd. Deze toets helpt om bij het opstellen van nieuw beleid en nieuwe regelgeving en ook bij de uitvoering daarvan, beter rekening te houden met de mentale belastbaarheid van burgers. Zo wordt beter aangesloten bij de leefwereld van mensen. Zo kunnen mensen met schulden beter worden ondersteund.

¹⁷ Kamerstukken II 2018-2019, 33077 nr. 23

¹⁸ Ombudsman Metropool Amsterdam, Hoe het stelsel een stuwmeer creëert – Uitkomst van het actieonderzoek onder Amsterdammers in de wanbetalersregeling zorgverzekeringen, okt 2019

¹⁹ Kamerstukken II 2019-2020, 31 066 nr. 540

²⁰ Kamerstukken II 2019-2020, 31 066 nr. 624

Actielijn 3: zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso

Door oplopende schulden kunnen mensen in een negatieve schuldenpiraal terechtkomen die moeilijk te doorbreken is. De financiële positie van schuldenaren kan ook onder druk komen te staan doordat schuldeisers onvoldoende op de hoogte zijn van elkaars handelen. Het kabinet wil voorkomen dat mensen met (problematische) schulden verder in de problemen raken als zij te maken krijgen met invordering door publieke en private schuldeisers en zet daarom in op een zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso. Schuldeisers hebben een verantwoordelijkheid om te voorkomen dat mensen meer dan nodig in de financiële problemen raken. Een solide beslagvrije voet die door alle schuldeisers wordt gerespecteerd hoort daarbij. Mensen zijn echter zelf verantwoordelijk voor hun financiële verplichtingen en als ze die niet nakomen kan een schuldeiser met dwang incasseren.

Het kabinet en een groot aantal betrokken partijen werken hard aan het realiseren van een zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso. De effecten daarvan zijn deels ook al tastbaar voor burgers, denk aan de tussenmaatregelen die in afwachting van de implementatie van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet zijn doorgevoerd. Ook kunnen mensen sinds 1 april dit jaar bij het CJIB gebruik maken van de 'noodstopprocedure'.

Andere maatregelen naderen afronding. Dat geldt voor de implementatie van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Ook is de Wet inzake de herziening van het beslag- en executierecht op 2 juni jl. door de Eerste Kamer aanvaard. Het bestaansminimum van mensen met schulden zal dan beter beschermd zijn.

En voor een aantal maatregelen geldt dat het afgelopen jaar essentiële voortgang is geboekt die in de nabije toekomst resultaten zal opleveren. Daarbij doel ik met name op de verbreding van het beslagregister, verbeteren van de kwaliteit van de incassodienstverlening en de doorontwikkeling van de Clustering Rijksincasso. Hieronder ga ik nader in op een aantal maatregelen uit actielijn 3.

Bescherming bestaansminimum

Zoals ik u in mijn brief van 29 mei jl.,²¹ mede namens de staatssecretaris van Financiën-Fiscaliteit en Belastingdienst en de minister voor Rechtsbescherming, berichtte is alles nog steeds gericht op inwerkingtreding van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet per 1 januari 2021. Tevens heb ik het Bureau ICT-toetsing (BIT) gevraagd advies te geven over het implementatieprogramma. Het advies, dat ik voor het zomerreces verwacht, zal ik rond de zomer aan uw Kamer doen toekomen. Daarbij zijn de eerste effecten van de wet, via de eind vorig jaar doorgevoerde tussenmaatregelen, voor verschillende schuldenaren al merkbaar. Ik wijs onder meer op de beslagvrije voet voor jongvolwassenen, die per 1 januari gelijk is getrokken met de beslagvrije voet zoals deze voor personen van 21 jaar en ouder geldt. Of de verrekening van toeslagen waarbij sinds 1 oktober 2019 nu ook vooraf rekening wordt gehouden met de beslagvrije voet. Belangrijke stappen om schuldenaren te verzekeren van een minimum inkomen waarmee zij in ieder geval in de basale levensbehoeften kunnen voorzien.

Zorgvuldige invordering van schulden

Op 13 mei jl.²² heeft de minister voor Rechtsbescherming uw Kamer het WODC-onderzoek naar de inning van Wahv boetes aangeboden, voorzien van zijn beleidsreactie. Betalingsregelingen voor alle geldelijke sancties zullen nu in uitzonderingsgevallen ook mogelijk zijn naar draagkracht. Mensen met een geldelijke sanctie zullen vaker kunnen deelnemen aan een minnelijke schuldregeling.

Daarmee en met de reeds eerder getroffen maatregelen, zoals de noodstopprocedure, wordt maximaal ingezet op het voorkomen van oplopende schulden zonder de effectiviteit van sanctionering uit het oog te verliezen.

Manifestgroep tekent convenant NVVK

Op 7 april jl. hebben de Belastingdienst, CAK, CJIB, DUO, SVB en UWV gezamenlijk een convenant getekend met de NVVK. Doel is om eenvoudiger en sneller tot schuldregelingen te komen.

Met het convenant krijgen mensen met schulden sneller duidelijkheid over hun financiële situatie en kunnen schuldeisers en schuldhulpverleners tijd besparen.

In het convenant is een aantal afspraken rond schuldregelingen vastgelegd. Zo kan een schuldhulpverlener na het eerste gesprek met een schuldenaar een stabilisatieperiode aankondigen, waarna de overheidsorganisaties geen extra boetes meer opleggen en de lopende incassomaatregelen tijdelijk opschorten. Verder zetten de overheidsorganisaties zich in om binnen 15 dagen op verzoek het volledige saldo van de vorderingen met de schuldhulpverlener te delen. Ook zullen de overheidsorganisaties in principe altijd akkoord gaan met een voorstel voor een schuldregeling.

²¹ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-sociale-zaken-en-werkgelegenheid/documenten/kamerstukken/2020/05/29/kamerbrief-over-voortgang-implementatie-wet-vereenvoudiging-beslagvrije-voet-en-verbreding-beslagregister>

²² Kamerstukken II 2019-2020, 29 279 nr. 593

Het CJIB is in beweging en ontwikkelt zich door naar een organisatie die int met oog en oor voor de persoonlijke situatie van de burger en is beter in staat dienstverlening op maat te leveren. Door de aansluiting van het CAK, UWV, DUO en RVO op de Clustering Rijksincasso zijn de gerechtsdeurwaarderstrajecten van deze partijen geclusterd. Dit samenwerkingsverband is gericht op het bereiken van een meer gecoördineerde, maatschappelijk verantwoorde uitvoering van de inning en incasso van vorderingen van de rijksoverheid en zelfstandige bestuursorganen. De aankomende periode zullen de partijen zich inzetten op de doorontwikkeling van de Clustering Rijksincasso en verdere samenwerking daar waar het gaat om een verregaande persoonsgerichte aanpak. Het doel is een gezamenlijke aanpak waarbij onnodige kosten worden voorkomen en rekening wordt gehouden met één afloscapaciteit van de burger.

Aanpak buitengerechtelijke incassodienstverlening

Schuldeisers schakelen vaak incassodienstverleners in voor het incasseren van openstaande vorderingen. Deze partijen vervullen een functie bij het incasseren van openstaande vorderingen. Daarbij gaat veel aandacht uit naar het functioneren van de incassomarkt. Het kabinet vindt dat de kwaliteit van de incassodienstverlening omhoog moet ten behoeve van de schuldenaar, de schuldeiser en de incassodienstverlener zelf. De aanpak krijgt z'n beslag in het wetsvoorstel kwaliteit incassodienstverlening (Wki).

Het wetsvoorstel regelt de inschrijving in een register van incassodienstverleners die aan de vereisten van wet- en regelgeving voldoen. Het gaat bijvoorbeeld om eisen ten aanzien van integriteit. In een algemene maatregel van bestuur worden onder meer de vereisten op het gebied van bedrijfsvoering, vakbekwaamheid en de omgang met en informatievoorziening aan schuldenaren en schuldeisers nader uitgewerkt. In het wetsvoorstel wordt verder de ongewenste stapeling van incassokosten bij termijnbetalingen verder vormgegeven. Het wetsvoorstel is begin februari 2020 in (internet)consultatie gegaan, de consultatieperiode is inmiddels beëindigd en de reacties worden op dit moment verwerkt. Daarnaast is onderzoek gedaan naar – negatieve aspecten van – de verkoop van vorderingen, ter uitvoering van de motie De Lange c.s.²³ Hierover heeft de minister voor Rechtsbescherming uw Kamer op 25 november 2019 geïnformeerd.²⁴

Naast de maatregelen die in wetgeving worden opgenomen zijn twee kortetermijnmaatregelen genomen. De toezichthouders hebben aandacht voor het delen van meldingen tussen de toezichthouders, zodat de schuldenaar geen stappen hoeft te zetten wanneer hij bij een toezichthouder een melding indient over een overtreding waar het geen handhavingsbevoegdheid voor heeft. De samenwerking tussen de verschillende toezichthouders, waaronder ook de beoogde toezichthouder op de Wki, heeft nadrukkelijk de aandacht bij de voorbereiding van het wetsvoorstel.

De tweede kortetermijnmaatregel betreft de maatschappelijke positie van de schuldeiser. In samenwerking met VNO-NCW is op 9 oktober jl. een campagne gelanceerd die ondernemers in het MKB bewust moet maken van de keuzes die zij hebben bij het inschakelen van een incassobureau. Uw Kamer is hierover reeds bij brief van 13 november 2019 geïnformeerd.²⁵

Motie 'uitzonderingsjaar'

Tijdens de behandeling van de begroting van het ministerie van SZW voor 2020 hebben de leden Peters (CDA) en Jasper van Dijk (SP) een motie²⁶ ingediend waarin de regering wordt gevraagd te onderzoeken hoe de invoering van een 'uitzonderingsjaar' mogelijk zou zijn en de Tweede Kamer in de eerste helft van 2020 daarover te informeren.

Schuldenaren zouden onder voorwaarden gebruik moeten kunnen maken van een 'uitzonderingsjaar' waarin door de overheid gecreëerde en oninbare verhogingen worden kwijtgescholden. Beide leden voeren aan dat de overheid de grootste schuldeiser is en dat schulden zouden worden verhoogd door een opeenstapeling van boetes. Overigens geldt dat de overheid de grootste inkomensverstrekker is en daardoor ook tot de grootste schuldeisers kan behoren. In het gevraagde onderzoek dat dit voorjaar van start is gegaan zal onder meer inzicht worden gegeven in de huidige mogelijkheden om ophogingen – onder voorwaarden – kwijt te schelden en de situaties waarin ophogingen niet kwijtgescholden kunnen worden. Ook wordt er inzicht gegeven in de mogelijkheden om bij de verschillende uitvoeringsorganisaties, op grond van bestaande wet- en regelgeving, de ophoging van schulden te voorkomen. Het eindrapport is naar verwachting na de zomer van 2020 gereed.

²³ Kamerstukken II 2017-2018, 24515 nr. 444

²⁴ Kamerstukken II 2019-2020, 24515 nr. 500

²⁵ Kamerstukken II 2019-2020, 24515 nr. 499

²⁶ Kamerstukken II 2019-2020, 35 300 XV nr. 52

Reactie rapport LOSR

Op 30 januari jl. hebben de minister voor Rechtsbescherming en ik het rapport 'Invordering uit balans' van de Landelijk Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR) ontvangen. Dit rapport bevat acht aanbevelingen om oplossingen in de incassofase te bevorderen waardoor executiekosten voorkomen kunnen worden. Mede namens de minister voor Rechtsbescherming heb ik de LOSR een reactie op het rapport gestuurd. Een afschrift van deze reactie vindt u als bijlage bij deze brief, conform het verzoek van uw Kamer.²⁷

Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak

De leden van het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak komen nu ruim twee jaar regelmatig bij elkaar om ervaringen uit te wisselen over verschillende aspecten van de schuldenproblematiek. In die jaren heb ik gezien dat de leden hechter met elkaar verbonden zijn geraakt. Ze weten elkaar te vinden en werken met elkaar samen. Dat is winst, want alleen gezamenlijk kunnen we de schuldenproblematiek aanpakken. Niet alleen tijdens de looptijd van de Brede Schuldenaanpak maar ook daarna.

De bijeenkomsten in het afgelopen jaar stonden in het teken van de dienstverlening op lokaal niveau. We hebben gesproken over de schuldenproblematiek bij mensen in beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. De aansluiting tussen minnelijke schuldhelpverlening en wettelijke schuldsanering is aan de orde geweest. Ook de campagne 'Kom uit je schuld' is aan de leden gepresenteerd en met hen besproken.

²⁷ Brief 6 februari 2020 met kenmerk 2020Z02003/2020D04674

